

*Kate
de Goldi*

Ob
desetih
zvečer

Kate de Goldi
OB DESETIH ZVEČER

Kate de Goldi

Ob
desetih
zvečer

DRUŽINA
2013

Za Luciano in Jacka,
v srcu vsega

Ena

Torek, 14. februar

Torek štirinajstega februarja se je za Frankieja Parsonsa začel slabo. Za njegove kosmiče Just Right ni bilo mleka. Za Špehobranko ni bilo mačje hrane, zato je stala pod mizo in obtožujoče mijavkala, medtem ko je Frankie jedel toast.

Časopis ni prišel, kar je pomenilo, da Frankie ni mogel izbrati naslova in članka za Tekoče zadeve in mu bo gospod A tako namenil enega izmed svojih sardoničnih pogledov; prav tako ni mogel preveriti vremenskega poročila o vlažnosti. Nivoji vlažnosti so bili za Frankieja pomembni iz dveh razlogov: prvič, žoga za kriket je v težkem zraku letela precej nezanesljivo in smrtonosno, kar je bilo dobro. Drugič, ko je bila temperatura visoka, zrak pa gost, so se v krdelih pojavile mravlje, kar je bilo zelo slabo. Frankie je negeval posebno sovrašтво do mravelj.

Tako se je torek štirinajstega februarja začel slabo in se nadaljeval v isti maniri. Frankiejeva sestra Gordana je izmaknila zadnjo žitno ploščico in edino hrustljivo jabolko; nobenih steklenic z vodo ni bilo več; zmanjkalo je folije za zavijanje; v denarnici njegove mame ni bilo denarja za avtobus, zato je moral Frankie najti pilico za nohte, da bi iz roza keramičnega pujsa za nujne primere izbrskal kovance za deset centov.

Pilico za nohte je bilo v Frankiejevi hiši vedno težko najti in današnji dan ni bil nobena izjema. Končno je eno lociral v rumeni plastični posodi s prvo pomočjo, ki je prebivala v pralnici skupaj z njegovim skrbno zloženim kompletom za preživetje (dvanajst dvolitrskih steklenic vode, dva kompleta rezervnih baterij, dovolj konzerv fižola, tune, toaletnega papirja in mačje hrane za en teden). Potem je bila ura že 8.05, poleg tega pa je bil roza keramični pujs zlovesče lahek. Nekdo je bil tam pred njim. V soboto, ko je preverjal nazadnje, je bil pujs kar težak. (Frankie ga je redno tresel, skoraj nehotena a pomirjujoča kretnja, vedno ko je šel mimo knjižnega regala v hodniku, kjer je pujs živel zraven številke *National Geographica*.)

Frankie je sumil Louieja. Njegov brat ni več živel doma, vendar je večkrat na teden hodil na večerjo in po perilo in je bil vedno na lovu za drobižem. Po Louiejevih obiskih ni bilo na policah ali nočnih omaricah nobenega kovanca več.

Frankieja ni nič razjezilo bolj kot lahek roza keramični pujs. Zanesel se je na tega pujsa. Iz izkušenj se je naučil, da mama ne bo imela nič gotovine v denarnici ravno takrat, ko jo bo najbolj potreboval. In oče tudi ne. Ampak roza pujs – odlagališče vseh nezaželenih kovancev za deset centov – je imel ponavadi poln trebuh drobiža.

Razen danes, štirinajstega februarja. Danes je bil noter le dolar in trideset centov; petdeset centov premalo za Frankiejevo avtobusno vozovnico do šole, kar je pomenilo, da si bo moral sposoditi od svojega prijatelja Gigs. Temu to ne bo odveč, a težava ni bila v tem.

»Ta hiša ne deluje!« je Frankie zaklical po stopnicah navzgor. V nahrbtnik je stlačil delovne zvezke, malico in superge. Nato je obstal čisto pri miru in v glavi pregledal šolski dan. To je bila njegova vsakojutranja navada. Da ne bi ničesar pozabil. Res je bil zelo urejen.

Matematika (geotrikotnik, kalkulator – ja). Branje (*Hicksville* – ja). Jezikovne vaje (Oxfordov slovar – ja). Telovadba

(kratke hlače, superge – ja). Kriket med odmorom za malico (kij, žoga, ščitnik – ja). Malica (*mehko* jabolko, sendvič s sirom in arašidovim maslom, korenje, limonina torta, skrivna, za rižem skrita čokolada – ja). Umetnost (barvice, črnilo, risalni blok, ja). Naravoslovni projekt (pištola za lepilo, list s statistikami, črn papir, obojestranski lepilni trak, olfa nož – ja, ja, ja, ja, ja).

»Slab delavec vedno krivi orodje,« je rekla Gordana, ki je na svoj ploskonog, surov jutranji način prilomastila po stopnicah navzdol. Gordana je vztrajala, da ni jutranji človek. Frankiejevo zasebno mnenje je bilo, da ni bila niti dopoldanski, niti popoldanski, niti večerni človek. Manj ko jo je videl, bolje je bilo.

»Kako to misliš, slab delavec?« je rekel in to v istem trenutku obžaloval. Res ni vedel, zakaj Gordani sploh kadarkoli odgovori. Vedno se je končalo slabo. Vsak dan si je dejal, naj jo ignorira, in vsak dan je namesto tega ignoriral sebe.

Kar sprijazni se, mu je svetoval Gigs. Sovražiš jo. To drži kot pribito. Pa še obojestransko je. Tvoja sestra je tvoji sovražnik. Nehaj se družiti z njo.

»Mogoče je *tvoja* krivda, da hiša ne deluje,« je rekla Gordana.

»Kako bi bilo to mogoče?« je dejal Frankie. »Jaz sem *otrok*.«

»Točno v tem tiči problem,« je odrezala Gordana. »*Otrok* je točno to, česar ta hiša ne rabi več.«

»Brez kreganja, prosim,« je rekla Ma. To je avtomatično opomnila, vsakič ko je prišla v sobo, v kateri sta bila Frankie in Gordana. Po njenem je bilo opomba pogosto na mestu.

»Rabimo mačjo hrano,« je povedal Frankie. »In *človeško* hrano.«

»In hrano za Frankieja,« se je namuznila Gordana.

»In denar,« je rekel Frankie. »In nove baterije za detektor dima.«

»O, ljubi *Bog*,« je rekla Gordana, »ne že spet detektor dima.«

»Poklicala bom Strica Georgea,« je rekla Ma. »Nakupuje za tetice.«

Tetice. Nad Frankieja se je zgrnil nenaden in znan občutek teže. Bilo je, kot bi nekdo na njegovo celotno telo privezal frnikole. Seveda. Zakaj pa ne? Torek štirinajstega se je začel brez kosmičev in končal se bo s presežkom tet. Popolno.

»O, ljubi *Bog*,« je rekla Gordana. »Name ne računajte. Pri Benu bom.« Ben je bil Gordanin fant. Imel je izklesano telo, spretne gibe zapestja in popolnoma nobene tete. Vse to se je Frankieju zdelo precej nepravično.

»Adijo,« je rekel Frankie pogrebno. Poljubil je Ma na lice. Dišala je jutranje, mešanica katranskega mila in toasta. Po koncu šole je dišala po peki: mešanica stopljenega masla, praženih mandljev, muškarnega oreščka in vanilijne esence. Oba vonja je imel rad.

Za tetice ni bila kriva Ma. Celotna ameriška vojska jih ne bi mogla zadržati. Prišle so vsak drugi in četrti torek in ostale na večerji in kartanju. Včasih je bilo vsega preveč celo za razumnega fanta.

»Lep dan!« je rekla Ma.

»Najbrž ne,« je odvrnil Frankie. A vrata je za sabo zaprl nežno. Rad bi jih bil zaloputnil, a Gordana je loputala dovolj za vse v njihovi hiši in Ma se je vedno zdrznila.

Gigs je čakal na vrhu Cikcaka. Naslanjal se je na ograjo Forsythov, bral strip in se vlekel za desno obrv. To je počel vedno, ko se je koncentriral. Videlo se je majceno golo za plato, kjer je z navado pretiraval.

»Pohiteti morava,« je rekel, ne da bi dvignil pogled.

»Finančna stiska,« je rekel Frankie. »A imaš en dolar?«

»Seveda.« Gigs je imel vedno nekaj denarja preveč. Njegova hiša je prekipevala od kovancev. Dvajsetdolarski ban-

kovci so lili iz očetovega žepa. Vsaj tako se je zdelo Frankiejju.

Počasi sta šla navzdol po Cikcaku. Steza je bila strma, preraščala jo je praprot in drugo zelenje, zaradi česar je bila poleti prijetno hladna, v zimskih mesecih pa vlažna in zahrbtno spolzka.

Frankie in Gigs sta na Cikcaku izvajala nespremenljivo rutino.

Na tretjem ovinku sta na hitro potrepljala mačko gospe Rowan, Marmelado, ki je vedno sedela na pisemskem nabiralniku. Marmelada je bila starejša kepa puha in zelo neškodljiva (kakor gospa Rowan, je rekel Gigs; gospa Rowan je bila stara in dobrohotna in imela je nekaj brade).

Na petem ovinku sta izmenično zapirala pokrov poštnega nabiralnika številke 41, ki je bil nepojasnjeno vedno odprt za nebo in vreme. To sta počela že pet let, vse odkar se je Gigs preselil v soseščino in sta začela skupaj hoditi do avtobusnega postajališča. Vsako popoldne je bil pokrov zopet odprt in vsako popoldne sta ga ponovno zaprla. Prijetna igrica med fantoma in gospo Da Prini, ki je živela na številki 41. No, Frankie je predvideval, da se je igra gospe Da Prini zdela prijetna. Njega z Gigsom je vedno nadvse zadovoljila.

Tik pred desetim ovinkom sta pripravila zasedo Ronaldu, razdražljivemu jazbečarju, ki je prežal za leseno ograjo svojega lastnika, pripravljen, da nalaja nič hudega sluteče pešce. Ronaldovi lastniki so bili sicer prijazni, a njihov pes je bil zguba in si je do zadnje pike zaslužil vse, kar je dobil.

»Kako zabit pes,« je rekel Gigs in se sklonil. To je rekel vsako jutro, ko sta s Frankiejjem počepnila in se po centimetrih pomikala okrog ovinka. Prijetna stvar pri zasedi na Ronaldu je bila, da je vsakič uspela, ker se Ronald nikoli ni ničesar naučil. Videti je bilo, kot da nikoli ni pričakoval dveh fantov, ki sta skočila izza ovinka in pri tem proizvedla strojničen ropot strah vzbujajočih fantovskih krikov,

pa čeprav sta to počela ob istem času dvakrat na dan že skoraj tri leta. Po zasedi na Ronalda sta se vedno smejala kot norca.

»Ko ne bova imela več volje za Ronalda, bova vedela, da sva praktično mrtva,« je rekel Frankie.

»Ali to pomeni, da bova dejansko žalostna, ko umre?« je vprašal Gigs. Skočil je na spominsko klopco Ernesta Burrowsa, za sekundo je graciozno lovil ravnotežje na ravnem naslonjalu, nato pa skočil do trinajstega cika. Frankie ga je posnema. Tudi to sta naredila vsako jutro. S spominske klopcice Ernesta Burrowsa se je videlo na terasast kaktusov vrt na položnem hribu nasproti, a Frankie in Gigs se nista nikoli zares usedla na Ernesta Burrowsa. Ta je bil le njuna izstrelitvena ploščad za galop po zadnjih štirih cikih in ckih in po rečnem bregu do avtobusnega postajališča.

»Zamisli si, kako bi Ronald vplival na nivoje stresa,« je zavpil Frankie. Vrgel je postajališko kriket žogo čez postajališče Gigsu, ki je stal na drugi strani.

»Poleteli bi v nebo,« je zaklical Gigs. Eno dlan je položil v drugo in tako pripravil svoje velike pegaste roke na sprejem; bile so kot čvrsti, a upogljivi cvetni listi starajočega se tulipana.

Nivoji stresa so bili v tem času pogosta tema pogovora med njima. Izkazovala sta vneto in skoraj profesionalno zanimanje za stres, saj je bil predmet njunega genialnega – in povsem tajnega – naravoslovnega projekta za tekmovanje. Njun projekt bo, je samozavestno predvideval Gigs, premagal vse ostale projekte iz osmega razreda: le-ti so bili ali polni žic in baterij ali rastlinski habitati ali bibavični vzorci reke – običajna stara šara. Njun projekt pa je bil tako inovativen, da bo očaral komisijo v šoli, komisijo na regionalnem in državnem tekmovanju, verjetno pa tudi na svetu.

Čez poletje sta ga zasnovala skupaj, a Frankie si je lastil izvorni trenutek navdiha. Opazoval je Strica Georgea v tednih pred božičem – med obdobjem, ko je bilo delo Strica

G posebej hektično in obvezujoče. Včasih je po večerji Stric George namestil svojo precejšnjo postavo v oblazinjeno zeleno zofo. Imel je značilen način nepočivanja, ko je sedel v naslonjaču ali na zofi. Z nogami je tapkal, z rokami suval okrog, glavo pa je držal pokonci in napeto kot rotirajoč periskop. Trzal je in bevskal in na splošno motil vsakogar, ki je poskušal lenariti ali poležavati.

»Bodi pri *miru*,« mu je ukazala Gordana in ga tlesknila po roki. »Desetkrat slabši si od Hardingovih dvojčkov.« (Hardingova dvojčka je Gordana redno čuvala. Po njenem mnenju sta bila človeška orkana. Kadar je pazila nanju, je lahko potem cel dan počivala.)

Edino, kar je kadarkoli pomirilo Strica Georgea, je Frankie opazil v tednih pred božičem, edino, kar je umirilo njegovo poskočno glavo in opletajoče okončine, edino, kar je utišalo njegovo vztrajno govorjenje, je bila Špehobranka. Ko je Špehobranka z vso svojo težo skočila pokonci in svoje obilno telo parkirala v naročje Strica Georgea, se je nadnju spustila čudna tišina. Roka Strica Georgea je gnetla Špehobrankino glavo, žgečkala njena ušesa in se sprehajala čez njen ogromen hrbet, Špehobranka pa je razprostrla svojo znatno dolžino in širino čez noge Strica Georgea. Istočasno je skozi običajno električnega Strica Georgea začel pronicati tekoč mir.

»Kot droga je,« je občudujoče rekla Ma.

»Rešitev za stres,« je enkrat pripomnil Louie. In to je bil trenutek, v katerem je Frankie doživel svoj navdih.

Gigs je dalje izčistil idejo v namen naravoslovnega tekmovanja osmih razredov. Gigs je bil odličen organizator. Rad je sestavljal sezname in načrte in grafe in razpredelnice. Rad je podčrtoval. Rad je dodeljeval naloge. Njuna naloga, je dejal, je bila posesti ljudi in izmeriti njihov srčni utrip, nato v njihova naročja za pet minut vtakniti mačko in zopet izmeriti utrip. Vsak bo obdelal deset ljudi, je rekel, kar bo dalo dober vzorec.

Od Gigsovega očeta sta si izposodila digitalni sfingomanometer: poleg merilca krvnega pritiska je imel tudi števec srčnega utripa. To je bil najboljši del – pritrjevati manšeto na roke ljudi in gledati, kako se ta napihuje, in poslušati naraščajoče cviljenje naprave, ko sta pritisnila gumb za začetek. Zvenelo je, kot bi vzletalo lahko letalo. Doslej je bila statistika 80 : 20 v korist blagodejnega vpliva mačke na stres odraslih. Edina oseba, ki ni potrdila hipoteze, je bila Gigsova mačeha, Chris. Njen utrip je dosegel stratosfero, kadar je kdo nanjo namestil manšeto sfingomanometra.

»To bosta morala navesti v eksperimentu,« je rekla. »Temu se reče območje napake ali nekaj podobnega.«

»Ni problema,« je rekel Gigs. V razpredelnicah je imel poseben stolpec za tovrstne zadeve: ljudje, ki so zaradi mačk dobili astmo; ljudje, ki so bili med poskusom opraskani; ljudje, ki jih sfingomanometri vržejo iz tira.

»Moral bi biti računovodja,« je Frankie povedal Gigsu. »Ti imajo radi razpredelnice.«

»Ali pa general,« je odvrnil Gigs. »Ti uporabljajo razpredelnice, da odpošljejo čete. Samo vnesejo podatke v računalnik in: ta-da! Niti tam jim ni treba biti v resnici.«

To je bilo krasno pri Gigsu. Lahko si je predstavljal, da bo general, in ni bil niti malo zaskrbljen glede vojaškega treninga ali vojne ali ran. Ali mravelj v vročih deželah. Gigs je vedno videl dobro stran vsega. Nekoga takega je bilo dobro imeti zraven.

»Pridi po šoli do mene,« je zaklical Frankie, ko je avtobus zavil v ovinek pri bolnišnici. Čez postajališče je zalučal še zadnjo žogo. »Tetice bodo.«

»Prmejnazaj,« je rekel Gigs. Prmejnazaj je bila njegova najnovejša beseda. Pobral jo je iz neke country pesmi. »A bodo janeževi upognjenci?« Po Gigsovem pripovedovanju sami niso nikoli imeli kolačev ali piškotov, ker je bila Chris preveč zaposlena z malimi otroki.

V življenju dvanajstletnega Frankieja
Parsonsa vse teče po ustaljenem redu: jutranje
mijavkanje mačke Špehobranke. Slaba volja
njegove starejše sestre. Pot do avtobusa z najboljšim prijateljem Gigsom.
Učitelj gospod A in njegovo najljubše orožje: slovar. Obiski tet.
Večeri z Louiejem in Stricem Georgeom. In odgovori njegove mame,
vedno ob desetih zvečer. Vse, da ga ne bi bilo tako zelo strah!

Toda letos je vse drugače. Zaradi nove sošolke Sydney in njenih
(pre)številnih vprašanj. Frankiejev skrbno varovani svet se prične podirati
in končno pripelje do bolečega soočenja z najbolj pomembnim odgovorom.
Odgovorom na vprašanje, ki si ga Frankie nikoli ne upa postaviti.

**Ganljiva družinska zgodba o strahu in pogumu
in o tem, kaj pomeni živeti.**

© osebni arhiv

Kate de Goldi (1959) živi in dela
v Wellingtonu na Novi Zelandiji.
Za svoje literarno delo je prejela že številne
domače in tuje nagrade. Roman *Ob desetih
zvečer* je bil več mesecev uvrščen na lestvico
najbolje prodajanih knjig na Novi Zelandiji
in je preveden v več svetovnih jezikov.
To je njena prva knjiga v slovenščini.

ZALOŽBA
DRUŽINA

19,90 EUR